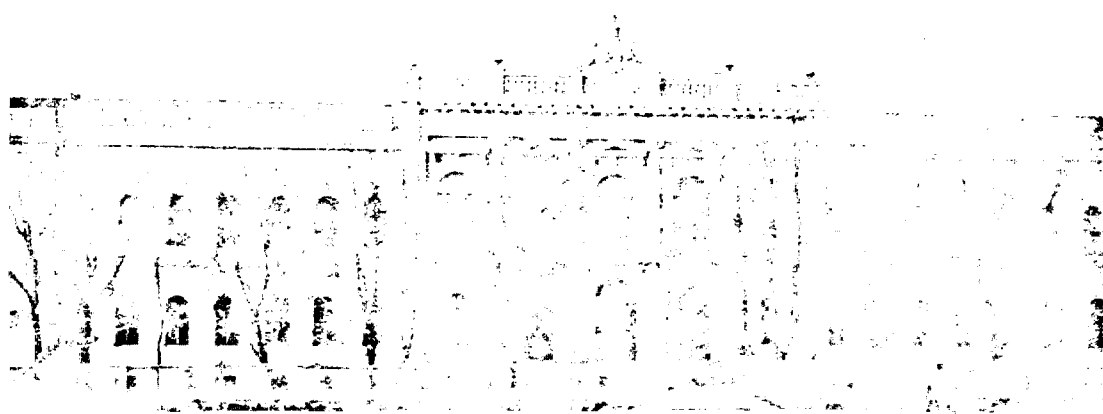

05
L12

3273132

LABOREMUS

REVISTĂ A ELEVILOR

LICEUL „IOAN SLAVICI”
ARAD

Nr. 3 — DECEMBRIE 1968

C U P R I N S U L
revistei LABOREMUS nr.3

E V O C A R I

Pg.		
1	1918-1968	
2	Despre Transilvania	Din cronicari
4	Aradul și evenimentele unirii Transilvaniei cu România	Gheorghe Tătara

6

I N C E R C A R I C R I T I C E

6	Dacica	Sonia Maderer
10	Nicolae Clanus	Călin Manilici

I N C E R C A R I L I T E R A R E

13	Ne cheamă Partidul (versuri)	Ioana Oprea
14	Un picior de plai, o gură de rai (poem)	Voichița Boșcaiu
15	Vouă ce-ați trecut (versuri)	Dinu Merceanu
16	Inchinare Unirii (desen)	Michael Iovin
17	Marea (poem)	Ludovic Friederle
18	Intod a Nap Söt (versuri)	Szabo Peter
19	Reserü Szerencze (schiză)	Friederich Lajos
21	Povestea bănuțului de argint (basn)	Viorica Vulpe

I N C E R C A R I Ș T I I N Ţ I F I C E

23	Probleme de matematici	Voicu Boșcaiu Const. Pîrvulescu Sorin Dragomir
----	------------------------	--

S A N E R E C R E E M

24	Rebun: Historia Transilvaniae	Traian Savinescu
----	-------------------------------	------------------

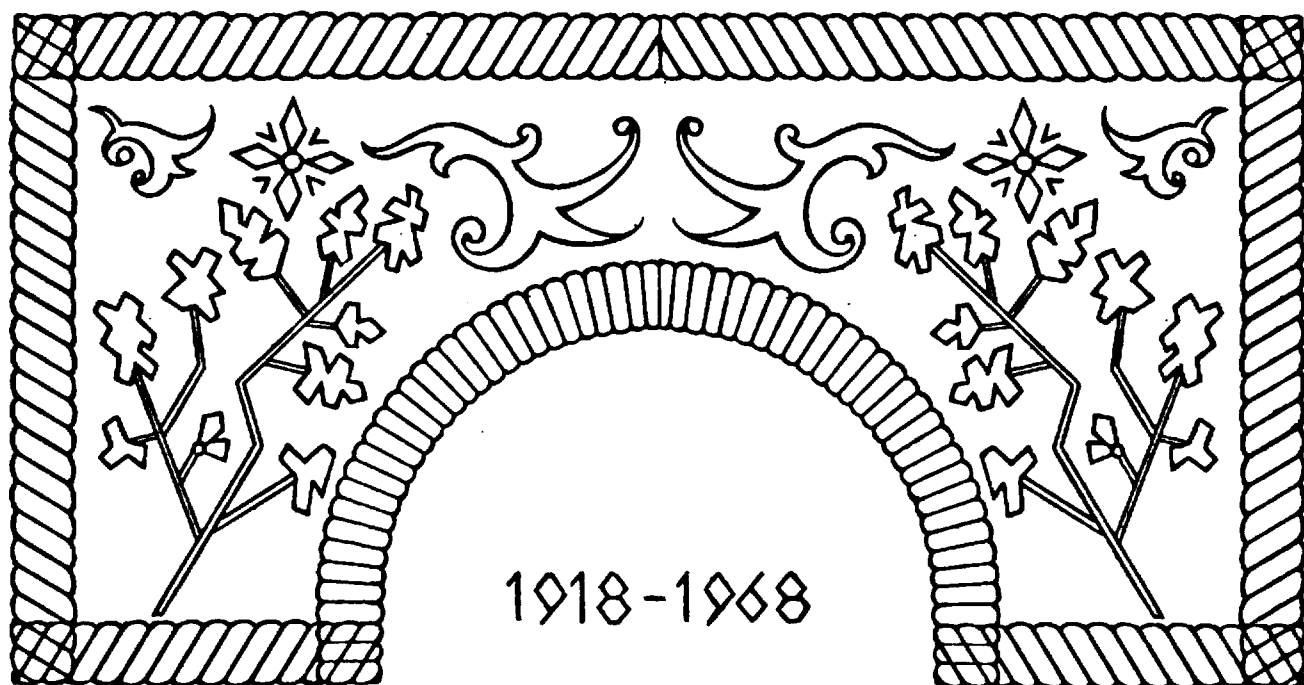
D I N C A L E N D A R U L S C O L A R

25	Fruntașii școlii	
----	------------------	--

Colectivul de redacție:

Redactor șef: director, prof. Ion Antone. Secretar de redacție: prof. Martin Naht. Redactori pentru partea literară: profesorii Ileana Bucurescu, Pascu Ursu, elevii S. Enescu, F. Didilescu, S. Maderer; pentru partea științifică: profesorii Iustin Cornea, Gligor Groza, elevii Voicu Boșcaiu, Ionel Pătru, A. Anghel
Pentru partea grafică: profesor Iulian Toader și elevii Michael Iovin, Cornelia Săculi, Cornel Iașchievici.

Dactilografiat de Maria Bobei

Aici a fost Sarmisegetuza, apoi Ulpia Traiană, cu palate, cu bazine, cu băi și amfiteatre, orioit de scăzute în barbarie, dar întipărite cu pecetea de mărire a neamului roman. Acuma ai această risipire cenușie, câte o așchie de marmură, ... câte un ban ocolit, câte un mozaic iefen, stâlpi în cerdace supt stuf.

Și tot dacii au învins, stăpînii vechi care s-au zvîrcolit supt lanț și au sîngerat de săbii. Tot ei, prin puterea neînfîrîntă a vitejiei lor și a sfintei lor răbdări.

Căci, iată, dacii adevărați, daci noi de peste două mii de ani, daci purtînd ca un trofeu graiul Romei spulberate, daci sînt acești săteni de aici, cu fața așa de aspră și de închisă, cu firea așa de tăcută.

DESPRE TRANSILVANIA

D I N C R O N I C I

Veade-să dară că toți scriitorii țărilor și istoricii în -
tr-aceasta să tocmesc, cum și țara aceasta, Țara Rumanească, cuprinsă
fiind cu Ardealul și cu Moldova, fi zicea Dachia și Ghetia.

Stolnicul Constantin Cantacuzino

Încă românii înțeleg nu numai ceștea de aici, ce și den
Ardeal, carii încă și mai neaoși sînt, și moldovenii, și toți cîți
într-altă parte se află și au această limbă, măcară fie și cevași
mai osebită în niște cuvinte den amestecarea altor limbi...

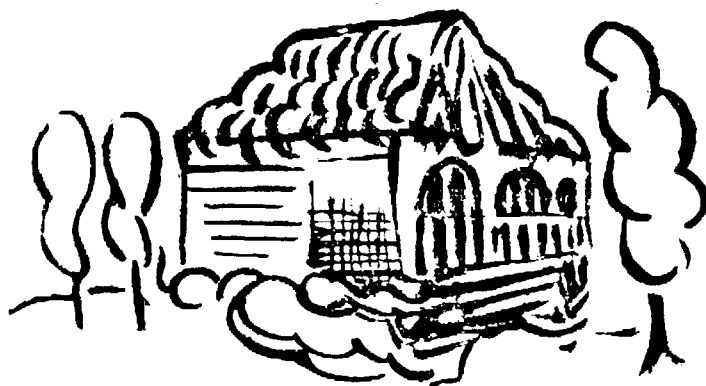
Stolnicul Constantin Cantacuzino

Inceputul țărilor acestora și neamului moldovenescu și mun-
tenescu și cîți sînt și în țările ungurești cu acest nume, romani
și pînă astăzi... că toți un neam și o dată discălicați sîntu ...

Miron Costin

...neamul acesta, de care scriem, al țărilor acestora, numele
vechi și mai dreptu ieste ruman, adevă rămlean, de ia Roma.....
Acest nume... au ținut și țin pînă astăzi și încă mai bine muntenii
decît moldovenii, că ei și acum zic și scriu țara sa „rumanească”,
ca și românii cei din Ardeal...

Miron Costin

Erdélyről

Lasuk tehát hogy a fejedelemségek összes írói és történészei megegyeznek abban minthogy ez az ország is, Havas-Alfold együtt leven Erdelyel és Moldvával, Dáciát alkotják.

Stolnicul Constantin Cantacuzino

De nem csak az idevalók tartoznak a románokhoz hanem az erdélyiek is akiknek a nemzeti eredete még tisztább, és a moldvajiak és azok mind akik máshol tartozkodnak és ugyanaz a nyelvük még akkor is ha néhány szóban különböznek más nyelvek befolyására.

Stolnicul Constantin Cantacuzino

Ezeknek az országoknak és ennek a népnek a kezdetörténetet akartam leírni, mert moldvajak, havasalföldiek és Erdély határain belül elő románok mindnyájan egy néphez tartoznak és közös eredetűek.

Miron Costin

Ez a nép, ezeknek az országoknak a neve, amelyikről írok én, az ősi és helyes neve: román avagy romanus amely Roma városától kapta elnevezését. Ezt az elnevezést: „ román ” ; legjobban őrizték még a havasalföldiek jobban mint a moldvajiak vagy az erdélyiek mert a havasalföldiek mai napig is úgy írják az országuk nevét „Tara Rumânească”.

Miron Costin

E V O C A R I

ARADUL ȘI EVENIMENTELE UNIRII TRANSILVANIEI CU ROMANIA

Gheorghe Tataru
Clasa a XII-a

Sfârșitul primului război mondial a cauzat în toate țările participante profunde frământări politice și sociale.

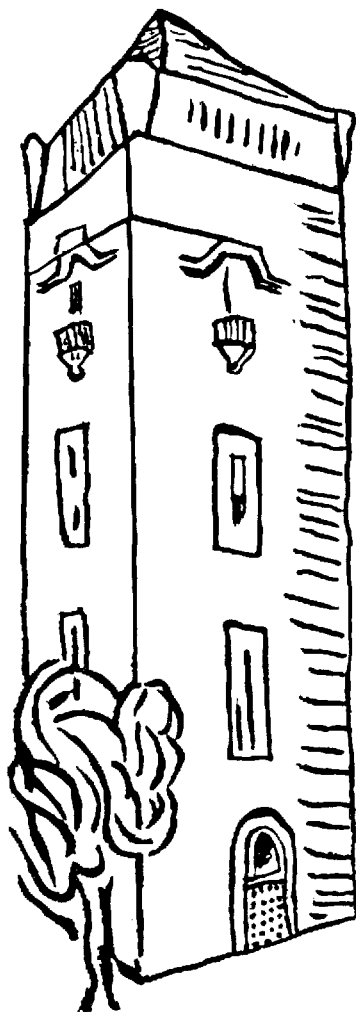
Pauperizarea maselor populare, consecință a războiului, a dus la înțelegerea luptei maselor populare, care în Austro-Ungaria se împletește cu lupta pentru eliberarea națională. Destrămarea anacronicului imperiu dualist se apropia cu pași repezi. Conștiința națională a popoarelor subjugate a primit un nou impuls pe urma victoriei Marelui Revoluții Socialiste din Octombrie, identificând lupta pentru eliberare socială și constituirea statelor naționale unitare.

Poporul român din Transilvania, bazat pe principiul democratic al autodeterminării, va revendica cu mai multă tărie dreptul de a-și hotărî singur destinul, de a fi considerat o națiune de sine stătătoare și nu una „tolerată”.

Poporul român din Transilvania, bazat pe principiul democratic al autodeterminării, va revendica cu mai multă tărie dreptul de a-și hotărî singur destinul, de a fi considerat o națiune de sine stătătoare și nu una „tolerată”.

Aradul a jucat un rol deosebit de important în organizarea luptei poporului român pentru libertate și pentru formarea statului unitar român. La Arad apărea ziarul „Românul”, important mijloc de agitație și de propagandă în rîndul opiniei publice. Mișcarea general democratică se va uni cu acțiunea de eliberare națională. În aceste împrejurări ia ființă Consiliul Național Român Central, format din reprezentanții Partidului Național Român și al Partidului Social Democrat, care-și ia sarcina de a conduce lupta de eliberare. În primele zile ale lunii noiembrie, Consiliul Național Român Central își mută sediul la Arad, puternic centru muncitoresc și de masă țărănească, unde îi stătea la dispoziție ziarul „Românul”.

Ca organ suprem de conducere a națiunii ro-

Vedere din Arad
Desen de Cornel
Iaschievici
Clasa a XI-a

mâne, C.N.R.C. cu sediul la Arad, cere cu hotărâre guvernului maghiar dreptul de exercitare a suveranității peste regiunea locuită de majoritatea de români. În timpul convorbirilor, însă, datorită precizării făcute pe baza dreptului de autodeterminare de către reprezentanții națiunii române, de a se desprinde total și definitiv de sub stăpânirea statului maghiar și datorită conservatorismului delegației guvernamentale maghiare, în frunte cu Oskar Iaszi, tratativele eșuează.

C.N.R.C. își asumă exercitarea jurisdicției asupra teritoriilor din Transilvania și în 20 XI 1918, difuzează prin organul său de presă, ziarul „Românul” din Arad, manifestul intitulat „Către popoarele lumii” și prin care se afirmă încă o dată dorința poporului român „de a se constitui într-un stat liber și independent, spre a-și putea valida forțele în serviciul culturii și libertății”

Consiliul Național Central, reprezentând cele mai largi păături ale poporului, ca organ suprem de conducere a națiunii române, în numele Marelui Sfat al Națiunii Române, lansează prin ziarul „Românul”, în 21 XI 1918, convocarea Adunării Naționale la Alba Iulia, pentru ziua de 1 decembrie 1918.

Zecile de mii de muncitori, țărani și intelectuali, din toate colțurile Transilvaniei, animați de năzuința unirii „cu țara”, au întărit prin glasul și voința lor hotărârea unirii nestrămutate, luate la 1 decembrie 1918, la Alba-Iulia.

Vedere din Arad.
Desen de Cornel Iaschievici
Clasa a XI-a.

=====

I N C E R C A R I
D E C R I T I C A
Ș I I S T O R I E
L I T E R A R A

=====

Sonia Maderer
Clasa a X-a.

La începutul acestei ere, în primul lui veac, se ridică pe meleagurile lui Zamolxis, „frământat de sînge și sfințit de foc”¹, un popor nou.

Vremi crunte au distrus scripturile săpate în materiale fragile, vînturile au bătut cu nori de pulberi peste vetrele apărătorilor de la Sarmisegetuza, numai în patria lui Traian se înalță impunătoare, înfruntînd timpul, dovada eternă a epopeii daco-romane.

Dar în tainele munților lui Decebal, arheologii dau la iveală civilizația dacă. Cu măreția lor antică, tăcutele monumente prind glas într-o impunătoare simfonie, vorbind urmașilor despre dreptul de a fi stăpîni pe bogățiile și frumusețea ei, pe țara ce fu „altarul rudirii crivățului cu pustia, a bărbăției cu mintea, a slobozeniei cu puterea”².

Precum altădată Apolodor, artiștii plaiurilor românești dăruiesc veșniciei imaginea luptătorului dac „întors pe scut”³, vorbește de prezența poporului român pe aceste locuri.

Prin veacuri răsună cuvintele lui Nicolae Olahus, bătrîn înțelept, filozof, istoric, poet, primul care vorbește despre unitatea românilor: „Limba moldovenilor și a valahilor a fost cîndva română, că ei sînt colonă de romani”, - sau a mitropolitului Belgradului, care cerea unificarea limbii literare române: „Bine știm că cuvintele trebuie să fie ca banii, că banii aceia sînt buni, cari umblă în toate țările...”.

Cărturari de seamă au dus la afirmarea limbii române în scris au deschis conștiința generațiilor, vorbindu-le de vechimea lor pe aceste ținuturi.

Ideea neîntreruptei continuități a existenței acestui popor

¹ Alceu Russo, Cîntarea României

² Ibidem

³ Radu Boureanu, Lupii de aramă, „Gazeta literară”, septembrie 1968

pe aceste meleaguri este reluată pe un plan superior de o generație de scriitori cărora adeseori vremi crunte le-a smuls până din mână și i-a silit să se ridice de la masa de scris pentru a coborî pe baricadele revoluției: oameni care întrezărind permanența în pildele trecutului, au vorbit generației de la 1848 despre istorie.

Alecu Russo crează în „Cîntarea Romaniei” imaginea patriei sale, din chipuri diferite, cu semnificații multiple.

Istoria străveche începe din Dacia liberă. Și vorbește dacul: în patrie este infinitul, cerul albastru, cîmpurile verzi, apele limpezi. O copilă cu coșule bătăie se juca cu arcul întins: simboluri ale libertății și păcii, care își dăduseră întâlnirea aci.

Vremurile trec, vin romanii. Istoricul ia locul dacului spre a descifra sensul luptei în care se înfruntă oameni cu piepturi dezgolite și călăreți în fier. Sfîrșitul luptei aduce înțelegerea sensului istoriei de către foștii adversari și la lumina focurilor (care e un simbol al jertfelor ambelor popoare) se pregătește „rudirea crivățului cu pustiă, a bărbăției cu mintea”. Istoricul salută cu emoție gravă această naștere a unui popor nou, plămădit din sîngele eroilor de pe columna traiană.

Poetul trăiește fiorul istoriei, conștient de continuitatea neamului său, - astfel se explică alternanța în care vorbește Russo „dacul” și Russo istoricul, ca și cugetarea din finalul evocării Daciei: „și astfel povestesc bătrînii”.

Din secole de poezie, din moștenirea celui „înalt cioban cu oile departe”, și un glas știut „Pe-un picior de plai” apare Luceafărul. Cîntărețul versurilor „Ce-ți doresc eu ție, dulce Românie” e atras de obîrșia neamului, căreia îi dăruiește noi sensuri, transformînd mitul în epopee.

În viziunea eminesciană, pe malul Dunării, care „ca un murmur rostogolește a ei valuri gînditoare”, are loc înfruntarea între forțe care coboară din mitologie și care continuă în mitul românesc mitul daco-get.

„Memento mori” proiectează pe un fond mitic războaiele daco-romane nu numai ca o poezie a oamenilor, ci și a zeilor. Țara de basme a daco-geților este privită cu mirare de oștenii Romei care trec acest „gînd de piatră, repezit din arc în arc”, podul peste Dunăre¹.

¹ M. Eminescu, Memento mori. (Interpretarea e după Radu Todoran, Mitul românesc în poezia lui Eminescu. În „Studii de folclor și literatură” 1967, paginile 569-680.

Iar Saturn cu fruntea ninsă stînd pe steaua-i aburie
Și-aruncînd ochii lui tulburi peste-a vremii-mpărăție
Alurînd întreabă lumea: Și aceia-s muritori?

Astfel poetul reînvie în versuri nemuritoare scenele nemuri-
toare ale Columnei, în care zeii înfruntă prin acțiuni cuprinse nu-
mai de închipuire, într-un plan fantastic, forțele lor apărînd cu
înseși forțele naturii dezlănțuite.

Lupta este crîncenă, prin participarea zeităților celor două
popoare. Pașii oștenilor calcă pe cîmpia cerului, neînvinși și unii
și alții, nemuritori, pînă cînd soarta războiului este hotărîtă de
forța zeităților care-și ajută popoarele.

Sfîrșitul luptei e înfățișat ca o liniște a furtunii, zeii
dacici, speriați de moartea stăpînului lor, fug spre mare.

Un nou ev se deschidea, trec secolele, oamenii care intrase-
ră în istorie împreună cu zeii își pierduseră independența, contes-
tîndu-li-se și dreptul asupra ținuturilor unde trăiau, dar conștiin-
ța unității dăinuia. Ea trăia peste vremi și biruia pînă în veacuri:
Școlii Ardelene îi vălureau moșteniri străvechi. Iar apoi, își face
drum în literatură poetul țărănimii. Poezia lui George Coșbuc, re-
zultat al experiențelor poetice ale unui popor, al modului de a sim-
ți și concepe viața, devine buciul durerilor neîmplinite. Imagi-
nea dacilor învinși străbate în „Decebal către popor”: cei învinși
sînt cei superiori. Curajul este un semn al demnității:

Nu-i totuna leu să mori,
Ori cîine-nlănțuit.

Dacă imaginile trecutului sînt permanente și simboluri, noap-
tea naturii care înconjoară moartea lui Gelu este începutul nopții
istorice. Pe malurile Cernii (apă cu nume dacic!) Gelu se stinge:

Jelească-mă apele Cernii,
Să-mi bubuie crivățul iernii
Ca-n taberi al sailor tropot,
Iar veșnicul apelor șopot
Să-mi pară ca-n ceasul vecernii
O rugă de clopot.

Un alt simbol va realiza celălalt poet ardelean, Mihai Beniuc
Din permanența imaginii lui Gelu:

Vai mie! aici este moarte, blestem!
Eu însumi printre umbre o umbră,
Pe cine să chem?
Gelu de-o mie de ani prin codru tot umblă!

„Dacica” lui Tudor Arghezi se apropie încă o dată de umbrele
istoriei, descifrînd vechimea neamului. Poezia a simbolurilor, „Da-
cica” vorbește de permanența mesajului de artă și frumoa, căci prin
„ciobul păstrător” clipa trăiește, cu toate că „veacurile mor”. Cre-
atorul necunoscut, pierdut în negura din care i s-a uitat chip și

nume, acela căruia „nici oasele nu i s-au pomenit”, devine o întruchipare a poporului, iar vasul „elementul material al neîntreruptei lui existențe. Poemul poartă un nume care duce astfel, ca și poemul în proză a lui Alecu Russo, spre un trecut în care mitul își cere dreptul. Pământul a păstrat vasului fragedul sunet, dulce, lin, dând urmașilor menirea de a dezlega legenda, cu sensuri noi. Dacă creatorul a dat noroiului simțire, pana artistului nou dă vasului poezia și mitul veacurilor trecute ce s-au adunat în golul vasului „lăsând un fir de praf drept mărturie”, - vas al viitorului.

Oamenii continuă să-și ducă neîntrerupt viața pe aceste meleaguri. Miturile poartă moșteniri cu mereu reînnoite semnificații. Înțoarcerile în trecut sînt sărbători ale biruinței omenești, permanente umane, dincolo de vremelnicie.

Desene de Cornelia Săcui
Clasa a XI-a.

Nicolae Olahus

1493 - 1568

Călin Manilici
Clasa a XII-a

Primul umanist român, primul scriitor român, adevăritor al latinității și unității neamului românesc, primul valah al cărui nume a pătruns până în apusul Europei, Nicolae Olahus, s-a născut la Sibiu (1493) dintr-o familie care se înrudea deopotrivă cu regele Matei Corvin și cu domnul Țării Românești - Vlad Țepeș. Nicolae, fiul lui Mînzilă de la Argeș, își va revendica originea sa românească ca pe un strălucit titlu de noblețe și atunci cînd viața îl va purta pe drumuri străine și îndepărtate:

Țara de peste Carpați a străbunilor dintr-o strălucită spiță
Viața-mi dădu; fost-am doar oaspe aici.

Tînarul Nicolae își începe învățătura la școala săsească din Sibiu, unde învață germana, însușindu-și și elemente de limbă latină. Apoi urmează la o școală din Oradea, unde o strălucită pleiadă de cărturari formaseră o strălucită tradiție umanistă. Aici, în locul ascezei și școlasticii medievale se înstăpîniseră antropocentrismul și raționalismul. În acest mediu de severă erudiție, deschis spre noile mișcări de idei ale epocii, își începe formarea personalității viitorul umanist.

O vreme, curtean al regelui Vladislav, - în mare măsură datorită legăturilor sale de rudenie - , dar, neputînd suporta atmosfera de la curte, intră apoi în viața clericală, situație mai potrivită firii sale meditative. În 1526 e silit să se întoarcă la curte, ca secretar și consilier al regelui Ludovic al II-lea. După înfrîngerea de la Mohaci urmează în exil pe regină. În decursul peregrinărilor prin Europa, ca și după stabilirea sa la Bruxelles, Olahus notează adeseori cu amărăciune: „aici totul e minciună și prefăcătorie. Dacă nu știi să-i măgulești și să-i câștigi astfel pe puternici și să denigrezi onoarea și numele altora, degeaba te mai străduiești pentru ale tale”. În acest lung și dureros exil a legat totuși legături cu cercul umanist al universității din Louvain, dar mai cu seamă cele întemeiate pe afinități de ordin spiritual cu Erasmus din Rotterdam.

Concomitent, prin ajutorul de ordin material pe care îl acordă cercurilor umaniste din Țările de Jos, devine una din personalitățile cu rol predominant în europeană „republică a literelor”.

Inchegată în acești ani, corespondența dintre Nicolae Olahus

și Erasmus a avut caracterul unui schimb de concluzii teoretice, bazat pe un consens de idei. Era între anii 1530-1534, când o campanie ascuțită se pornise împotriva „prințului umanistilor”, iar Nicolae Olahus a contribuit, prin tonicele și repetatele sale încurajări la menținerea speranțelor. E drept, însă, datorită situației sale, valahul nu putea adera deschis și total la poziția anticlericală a lui Erasmus. O dovadă a prețuirii de care se bucura cărturarul transilvănean în ochii lui Erasmus, sînt rîndurile acestea dintr-o scrisoare: „Nu pot să-ți cer nimic mai mult, decît să continui a fi Olahus, căci în acest nume sînt cuprinse toate binefacerile prieteniei”.

Moartea prietenului său, și a unui frate, aprind în sufletul lui Olahus scînteia poeziei, în limba latină. Dar dominantă rămîne în opera sa „Hungaria”, scriere de erudit: o monografie istorică, geografică, etnografică, - care e în același timp și o tulburătoare expresia a nostalgiei de patria sa, Transilvania.

Ocupînd un loc central în sfera preocupărilor sale, problema originii poporului român, problema drepturilor sale, e dezbătută în opt din cele nouăsprezece capitole ale „Hungariei”. Astfel, el scrie următoarele: „Moldovenii au aceeași limbă, aceleași obiceiuri și religie cu muntenii; se deosebesc întrucîtva prin îmbrăcăminte. Limba lor și a celorlalți valahi a fost cîndva romană, căci ei sînt coloniști romani”.

Poporul român apare în opera sa încărcat de cele mai strălucite virtuți, iar pămîntul locuit de el un fabulos tărîm de basme: „Neamul acesta de oameni robuști, războinici, înarmați, sînt înzestrați cu cai buni, zdraveni. Intreaga regiune e alcătuită alternativ din șesuri și păduri, întretăiate de ape cotite, plină de pămînt roditor. Bogată în vin, aur, argint, fier și alte metale și sare”.

Afirmînd că românii reprezintă în Transilvania a patra „natio” și afirmînd că ei reprezintă cea mai veche populație din această regiune, Nicolae Olahus reclamă implicit și drepturi egale pentru ei. De altfel, nu rămîne la simple doléanțe, exprimate în simple concluzii teoretice, căci de nenumărate ori, atunci cînd va deveni vicerege al Ungariei, va încerca să îmbunătățească viața iobagilor români.

Cînd apoi ajunge în amintita calitate de vicerege, el va desfășura o activitate în cel mai autentic spirit umanist. A luptat și pentru centralizarea țării, pentru epurarea cîinului monahal și clerical de tot ce era străin de această calitate, a luptat pentru îmbunătățirea soartei iobagilor. El va încerca și stăvilirea violențelor, în acea vreme a Reformei în Europa.

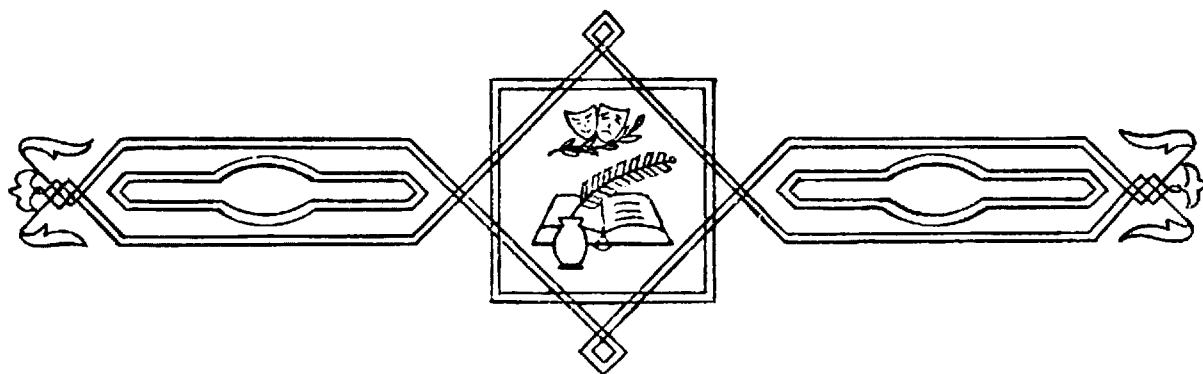

Nicolae Olahus apare și ca adevăratul întemeietor al învățămîntului modern, prin transformarea principiilor educației în Ungaria. F. Vilos putea să afirme: „În secolul al XVI-lea, reprezentantul cel mai tipic al ideii de popularizare și democratizare a învățămîntului maghiar este un român: episcopul și mai tîrziu primatul Nicolae Olahus”.

În 1568 s-a stins acela care a fost primul mare umanist transilvănean, aparținînd în egală măsură culturii maghiare și române, acela care a semnat, cu mîndrie justificată, în condiții cînd acest gest era cel puțin temerar, OLAHUS - VALAHUL - ROMANUL.

—==|||==—

Desen de Constanța
Boroneanț, clasa a XII-a.

=====

I N C E R C A R I
L I T E R A R E

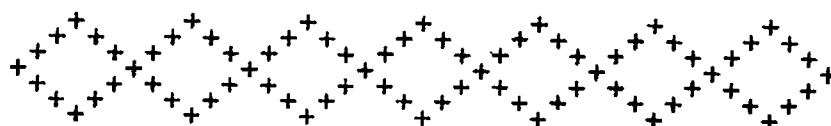
=====

Ioana Oprea
Clasa a IX-a

Măreață, bogată, o țara mea, tu
un bulgăr de aur pe glob strălucești,
căci astăzi Partidul te-nalță spre culmi
și noi frumuseți tu lumii vestești.

Frumoasă de când te-ai născut sub o stea,
căci doruri mărețe de poartă pe glie,
te-mbraci pentru zilele care vor fi
cu flori luminoase pe piept și pe ie.

Ne cheamă Partidul, cu glasul fierbinte,
cu gânduri crescute-n trecutul cel greu:
ce-a fost, nu uitați, și mergînd pe drum nou
zidiți-vă țara nainte mereu.

UN PICIOR DE PLAI, O GURA DE RAI

Voichița Boșcain
Clasa a IX-a

Țara moșilor: mai plină de farmec și de legende decât oricare alt colț de țară. Și ce poate fi mai luminos decât o potecă însoțită și însoțind un pîrîuaș cu apă limpede și mai cristalină decât a „Ozanei cea frumos curgătoare”.

La poalele fiecărei culmi, mari ori mici, curge câte o Ozană, ducîndu-și cîntecul în dar și închinare Arieșului. Și pe aceste văi, din vîrf de munte coboară câte o cărare, drum al puhoaielor de primăvară, iar vara, drum al moșilor cu albe cămăși, cojoc deasupra și o furcă sau o secure pe umăr.

Oare ce aud ei, moșii, urmași ai dacilor, urcînd muntele? Chemarea lui Decebal, ori chemarea lui Horia? Sau poate se aude vîntul, fluierînd în cetini, cum odinioară fluierul Iancului. Moșul se duce în tîrăba lui, poate la polog, într-o poiană, să adune în bozi fînul înmiresmat și mătăsoș, din care dacă îți faci așternut ți se pare că-i leagăn de vis. Și omul care doarme în acest leagăn, dar al munților, omul care își duce traiul în mijlocul codrilor și al stîncilor, aceste semne veșnice, are sensibilități deosebite. El simte ce un orășan n-ar bănuî: lui vîntul, lui râul, lui pădurea îi spun multe, - căci ele l-au făurit să le asculte, și ele îi dau măreția munților.

Fetele, în timp de vară se duc „a munte”, cum se spune pe aci, să-și pască turmele de oi.

Și, „a munte”, ca să le treacă vremea mai ușor, ele cîntă din tulnic, al cărei sunet măreț, înmulțit de ecoul pădurilor, ajunge la cel ce lucrează la polog. Omul se oprește, înțelege ce-i spune tulnicul. Eu nu înțeleg, nici tu, nici altul care nu a crescut în munte nu înțelege.

Fetița aceea care zice din tulnic e bălaie, cu ochii albaștri, limpezi ca cerul. Poate o cheamă Zamfira. Pe cealaltă fetiță, pe care am cunoscut-o eu, o cheamă Teva. Nume roman nu cred să fie, slav nici atîta. Teva e dacă. Coliba în care stă „a munte” e singuratecă, la mare depărtare de a celorlalți, înconjurată de pădurea care freacă de viețuitoare. Ele nu fac nici un rău oamenilor, fiindcă nici oamenii nu le pricinuiesc vreun rău.

De la unul din izvoarele de mai sus de casă, pe un jgheab din brad tînăr, apa vine pînă lîngă casă și curge ca un izvor continuu.

50 de ani de la unirea Transilvaniei

cu

Cel care încă nu a văzut marea, aşteaptă cu înfrigurare şi cu multă imaginaţie acea clipă înălţătoare când se va găsi faţă în faţă cu ea.

Aşa s-a întâmplat şi cu mine, dar eu m-am hotărât să fiu sever oel puţin cu mine însumi. Nu mă voi entuziasma cu una cu două, nu voi cânta „imnuri de laudă” cum fac alţii, chiar şi atunci când nu au motive întemeiate.

Frumuseţea mării a fost zugrăvită de foarte mulţi. Calităţile ei subjugătoare au fost descrise de toţi adoratorii ei, încît poate nici nu mai am dreptul să încerc aşa ceva.

Cînd am văzut-o pentru întîia oară, însă, am fost cam decepţionat. Ceva albastru, de nedescris, ce se pierde în zare, s-a aşternut în faţa ochilor mei. Aceasta este mult laudată, nemărginită fermecătoare, frumuseţea care respiră adînc, zgomotos, înfricoşător ca un balaur, despre care s-au scris şi s-au povestit basme? Această a înrobit sufletele celor ce au văzut-o, de au rămas cu nostalgia mării? Nu vreau să cred!

Şi totuşi! Privindu-o zi de zi, pe măsură ce a trecut timpul, am recunoscut că rezistenţa mea se topeşte şi mă cucereşte marea. Am avut senzaţia lunatecului, cînd se simte atras tot mai mult de lună. Supărat pe mine, ca un copil cărui i s-a spulberat jocul, am luat cunoştinţă de această schimbare. În acelaşi timp, un sentiment de bucurie a început să pătrundă în eul meu, tot mai adînc, pînă am ajuns la centrul numit ştiinţific „inimă”. O bucurie exuberantă mi-a inundat toată fiinţa.

Atunci m-am predat, am recunoscut că am pierdut lupta şi învîţînd din această întîmplare, m-am gîndit ca în viitor să caut adversari mai slabi decît mine.

Desen de
Iovin Michael
Clasa a XI-a

LÁTOD, a NAP SÜT

Szabo Peter
clasa a X-a

Látod; a nap süt;
a nap az élet.
Mint boldog napimádó...
Látod, a Nap süt
terád úgy nézek...
Rózsát szül az este.
Látod, a Nap süt
a lila rózsá
az ő szülötte.
Látod; a Nap süt,
diszitsen téged.

Langyos a delután.
Látod, a Nap süt
és nyugodt.
A szobából kibémulok.
Látod, a Nap süt,
zöld a levél,
majd megsárgul.

Látod, a Nap süt
Semmi sem állandó,
te sem. Nézelek.
Látod, a Nap süt,
Megrezdült az élet.
Napimádo vagyok.
Látod, a Nap süt,
Szeptemberi élet,
Szeptemberi nap.
Látod, a Nap süt,
Képzelet vagy
és emlék.
Látod, a Nap süt,
Belenézek a fénybe,
Napot látok mindenütt.
Látod, a Nap süt...
Mindig csak
rád gondolok...
Látod, a Nap süt...

==000==

KESERŰ SZERENCSE

Friederich Lajos
Clasa a XII-a

Lassan, centiméterről centiméterre növekedett a repedés. Konok erőszakossággal tárult ki a szárny belső részének halvány színezete, miközben a kötőanyagok haláltáncot jártak körülötte. Még a szél szokatlanul erős visítása is, mintha kielégültségét sírná bele az éjszakába. Alattomosokat, nagyokat lökött a repülőgépen, s utána rögtön örömjongásban tört ki.

Rég nem volt ilyen könnyű és egyszerű játékszere.

Kéjvágyva leste mikor lesz teljesen az övé, és egy utolsót perdítve rajta, adhatja majd át közeli rokonainak: a levegő mélységének és a föld éhező gyomrának. És a szél örült.

A repedés percről-percre mind határozottabb formát öltött, s már benne is remegett az élniakaras dabaj törekvése. Kíváncsisággal nézett körül a világban. Utalatos testét egyre jobban kiszakította a fém egyhangú üléseiből. Élni akart, és ezt senki sem vethette szemére.

Mire a pilota észrevette, már késő

volt. Megtörtént. Először a motor eganletes zugása szűnt meg, átváltozva türelmetlen zakatolássá. Majd a kormányhid ideges rángatozása jelezte, hogy odabent felfigyeltek a veszélyre. Végül a gép egyet bilent, majd még egyet, és a következő pillanatban szárnyszegve zuhant az ismeretlenségbe.

Sötétség. Körös-körül a szobában. Mindent a puha korom lepett el. A tárgyak körvonalait is csak sejteni lehetett. A lazán felnyitott szemhéjak csak kevés betekintést engedtek a világba.

Kábulat. Sötétség, homály..., sötétség; homály. A tudat kereső remegéssel turkált az élet ingoványában. Kevés füstölés, gőz, pára... majd megint kén. De mégsem: orvosság-szag... orvosság... orvos... kórház.

Az ablakredők repedésein halvány fény szűrődött be. Hosszú ívben végigfutott a szobán, és a szemközti ajton állapodott meg. Most megpillantotta. A remény fény-

sugarát örömmel fogadták. De nem is volt ez öröm, inkább csak tudatalatti vonzódás a világossághoz, az élethez. Az arcizmok sem rezdültek. Tekintete lassan követte a fénynyalábot az ajtótól az ablakig. Mikor végére ért, megtorpant. Fél, mint ahogy az ujszülött is irtózik a világosságtól. Belül valami azt sugta, hogy nagy útról tért vissza, a halál torkából, s most nincs joga egyszerre, ilyen hamar a Napba néznie. Iszonyattal kapta el fejét, és meredt a szoba másik sarkába.

De jaj! Most valamit érzett. Mintha villám cikkázott volna át a nyakából kiindulva a testen keresztül. Igen, ez a test volt. Életjelt adott. Fájdalmas, de megnyugtató életjelt. S most még egy... majd újból egy. Kezdte érezni, hogy most már végleg megérkezett, itt az utolsó álomás és mégsem tudta.

A többiek... - villanás. Mi lett velük? - rémület. Valóban megtörtént? - bizonytalanság. Igaz lenne? - kétely. De hát miért pont én ... és az utasok nem... - valóság.

Nem tudta, hogy örüljön vagy sirjon. Hisz örülnie kellene?... Nem tudta... Az előbb még felvilanó önbizalma eloszlott, maga sem tudta, mit akar. Élni! ... vagy mégsem?

-Nem, nem,... ezt nem lehet elviselni! Nem bírom! - halmozódott a kétségbeesés, mikor hirtelen végeszakadt mindennek. Az értelem, a tudat újból pihenni tért, s itt hagyta a testet a küzdelemben, s felkavart légkörben. Időkénti vonaglás jelezte ezt, mely végigfutott rajta. Belemart a legkisebb porcikákba, utat talált magának a legeldugottabb részekhez is. Óriási csatát vívott a test az élettel, miközben a tudat pihent valahol. Az életvágy harca volt ez a sötétséggel, a kegyetlen bitortlóval.

Majd hosszú csend következett. Mindketten elfáradtak; hogy melyik jobban, azt nem tudni. És most a csend, a kétszínű, álszent harmadik foglalta el a harcmezőt. Őt még nem győzte le senki. Ő e földön minden harc győztése, még ha egy pillanatra is.

Keserű volt az ébredés. Szája kiszáradt, a forróság átjárta az egész testét. Súlyos verejtékcseppek ülték meg a homlokát. Tüzes lángnyelvek csapdosták a husába. Szomjusága fokozódott. Torkában egy egész pokol lüktetett. Megpróbálta mozdítani a fejét, hogy víz után körülnézzen.

Most nem sikerült. A legyengült izmok munkakeptelenek voltak. Sok energiát vesztettek. Megkísérelte kinyitni a száját. Talán a hús levegő használ. Kinyitott. Vadul kapkodot volna a légtérbe, de gyengesége megfékezte. Pihegve, lassan szívta magába a levegőt. Kissé megnyugdott. Megkönnyebülve lazított izmain.

Nyílt az ajtó. Fehérköpenyes ápolónő jelent meg. Hószínű alakja bizonytalanul bontakozott elő a térből. Tett-vett körülötte, majd érezte, hogy valaki föléje hajol. Nem merte kinyitni szemét. Megvárta, amíg nyílik az ajtó, s csak akkor próbált megszólalni. Már régóta nem beszélt. Egészen megijedt saját hangjától. Olyan furcsán halknak és rekedtnek tűnt.

-Kérem..., egy kis vizet..., ha kaphatnék...

Siető léptek közeledtek ágyához.

-Nem alszik? Azt hittem, hogy még mindig eszméletlen. De így sokkal jobb. Meggyógyul egy-kettőre, majd meglátja - hangzottak a meleg szavak.

-Sajnos vizet nem adhatok... nem szabad... még forró belül a láztól, de majd tesztek borogatást a homlokára. Az majd jót tesz.

Igaz is. Csak most kezdte érezni homlokán az erek kimért dobbanását. Mosolyogni igyekezett. Reménytelenül. Csak szemének tompa csillogása árulkodott halájáról.

Egyedül maradt. De nem. Megosztotta magányát a szoba csendjével. Nem is olyan rossz így kettesben lenni. Mégis menekült dermesztő társától. Megpróbált gondolkodni, összefüggő értelmes mondatokat alkotni. Emlékezni szeretett volna. Hogy is történt...? Egyszerre csak érezte, hogy a gép lökést kap, és ő hiába rángatta görcsösen a kormányrudat..., mintha valami beleakaszkodott volna... igen, valami... az egyik szárnyba, és húzta lefelé. A gép nem nyerte vissza egyensúlyát. Aztán pedig... aztán már nem emlékszik semmire sem. Amit csinált, azt a félelem önkívületi állapotában tette, az emberéletért...; az emberért. A gép meg... Istenem mi lett a géppel! Menyire is szerettem én azt a repülőgépet, egészen eggyé vált velem. A testvérem volt, és... és cserbenhagyott. Ember és gép, gép és ember... Milyen nagyon hasonlítanak egymásra! Hány meg hány közös vonás rejtezik bennük.

Ki hinné ? A propeller, az ész, a motor a szív. Ha kell, magasra száll és a gepezetben hiba van, akkor megbukik, orra a Föld felé irányul; és lezuhan a mélybe. Gyorsabban se tud előre haladni, mint amennyire megengedi a szerkezet, a felépítés. Oh a felépítés! Milyen egyszerűen primitív tákolmány is. Egy madár képes megsemmisíteni, roncsá változtatni. Hátrafelé sem lehet soha repülni, csak előre... és a végtelen elérhetetlen számára is. De talán mégsem! Eljön a nap, amikor csodákra is alkalmas lesz és átszakítja a végtelent. Csak ki kell tartania, hisz az út mindig egyenes. Nem szabad lefordulnia jobbra, vagy balra, letérnie a kijelölt útról. Pedig milyen könnyű meginogni. De ki kell tartani..., ki kell tartani! - türt fel a kiáltás.

-Csillapodjon, nyugodjon meg kérem. Csak rossz álom az egész - hangzott egy hang a távolból.

-Nem, nem álom. Valóság - nyögte ki merülten.

A láz egyre jobban elhatalmasodott, s az önkívület mindent elhomályosított.

Csak néha, néha tűnédeztek elő a vastag ködből a borzalmas rémképek. Lassan közeledtek. A gondolat anyaggá tömörült. A légből undorító torzszülöttek lebegtek.

-A szencim! Ne, ne bántsatok. Könnyűgők, halálember! Ne..., nem én voltam a hibás. Én megtettem mindent..., amit lehetett... értetek. Ne engedjétek el, leessem! Esdeklem! Ne-e-e ? Hát nem látjátok, zűnőnők? Fogjátok meg! Ők csak néznek. Miért nem segítetek? Miért?

A levegő félelmetes súvításba távoli énekkorus csapott bele. Közeledett. Valahol hárfát pengettek. Szívének fátyolos alakjai bukkantak fel, majd emberek, emberek; emberek. A messzeségből madársereg szárnycsattogása egyre erősödött, míg nem vonatzakatolás váltotta fel. Egyenletes, utemes zakatolás dübörgött a dobhártya vékony falán. Majd hirtelen feketeség, óraketyegés, végtelenség.

Újból világosság, fény. Az élet végleg átvette a hatalmat. Császári göggel elterjeszkedett a test kis zugában, a szívben. A gondolatok türelmetlen tobzódása most gubbasztva húzódott összebb. Átengedte a teret a nyugalomnak; szibbadszónak és vonzódásnak. Hatalmas sziklagörgetegek omoltak a semmiségbe. Az életösz-tön megkezdte erőszakos előretörését. Leheletfinom tapintása átjárta az érzés iszapos medrét. Tiszta, állatszó, napsugaras forrásvíz csörgedezett nyomában. Az élet víze.

NOROCUL AMAR (Rezumatul schiței în limba nașturală)

Friederich Lajos, cl. a XII-a

Se destramă și așteaptă să se prăbușească. Vîntul se bucură. Cînd pilotul a observat, era tîrziu. Căzu în întunec. Fum. Miros de pucioasă.

Prin crăpăturile ruletei străbat cîteva raze. O lumină a speranțelor. Dar apropierea nu mai e bucurie, în marginile conștientului. O întoarcere ca dintr-un întunec lung și ca din pragul morții. Corpul e nemișcat. Nu se poate mișca. Un gînd: dar ceilalți ? Desna-dejde, apoi, dorința de a trăi. O luptă cu întunecul, care pîndește.

O tăcere lungă! Care a obosit din doi ? E învingătorul veșnic de pe pămînt, chiar dacă vremelnic.

Fruntea e umedă de transpirație. S-a deschis o ușă. O soră în halatul alb.

- Vă rog, puțină apă.

- Imi pare rău, nu se poate.

A rămas iar singur, cu liniștea; Prieten cu liniștea.

Încearcă să-și aducă aminte cele întîmplate. Ține minte, sau își aduce aminte: avionul s-a scuturat, apoi l-a tras jos. Ce s-a întîmplat cu avionul ? Îl iubea.

E iar întunec. Nu mă atingeți. Am făcut totul ce era cu putință.

Deodată, lumină.

Soarele a preluat puterea și străbate în inimă. A biruit izvorul vieții.

POVESTEA BANUTULUI DE ARGINT

=====

Viorica Vulpe, cls.a X-a

Într-o dimineată de august, o fată por-nise dincolo de marginea oraşului de pe Mureş, dincolo de aerport. Ajunsese în pădurea de la Ceala, acolo unde potecile se despart de cele două drumuri cruciş, ca să străbată printre copaci. În cărare se opri lângă un buştean, care dormea în drum, ca un loc de odihnă. Nori albi treceau printre crengile copacilor. Căzu o frunză de aur. Fata dădu să o prindă, dar se pierduse printre pulberi. Ca să o prindă, scormoni pământul, mai adânc tot mai adânc, parcă se scufundase, când deodată i se păru că da de ceva tare. A dat la o parte pământul şi văzu un bănuţ murdar de pământ. Apoi auzi:

- Că mult am mai dormit sub pământ!

- Ce te miri? Sînt eu, bănuţul de argint pe care îl ţii în mînă! Sînt un bănuţ bătrîn, de pe vremea dacilor. Ai auzit de daci?

- Cum? Am învăţat la şcoală. Dar cum ai ajuns aici?

- Păi, sa-ţi spun povestea mea.

+

++

De mult, pe aceste meleaguri trăia un popor harnic şi viteaz, din care te tragi şi tu. Pe vremea aceea m-am născut şi eu.

În Munţii Apuseni, dacii aveau mult aur şi argint. Decebal, regele, a trimis o solie celor ce scormoneau măruntăile pământului:

- Oameni buni! Din argintul pe care îl veţi scoate acum din pământ vom face bani. Măritul Decebal are nevoie de aceşti bani. Cu voia marelui Zamolxis, pîna cînd copacii îşi vor lepăda hainele lor de sărbătoare, argintul trebuie să ajungă la casa meşterului de lângă Maris. Acolo argintul va lua chipul bănuţilor de argint.

Oamenii au îndeplinit porunca măritului Decebal. În pragul verii, argintul încărcat în doua care, a ajuns la poarta meşterului.

Meşterul a făurit o formă a turnat argintul şi a căpătat bănuţul de argint.

Avea meşterul o fată, pe Meda. O fetişcană de vreo 18 ani, frumoasă şi mai ales foarte curajoasă. O dată,

fiind în pădure, la munte, împreună cu meşterul, o namilă de urs i-a atacat. Fata nu numai că n-a ţipat dar a şi luptat alături de tatăl său, pînă au răpus namila.

Si meşterul a dăruit Medei primul bănuţ de argint, pe care ea l-a îndrăgit. Apoi a turnat mereu şi mereu în forma făurita alţi bănuţi.

De multe ori, Meda o pornea spre dealuri şi mai departe spre munţi, în vînătoare. Oamenii spuneau că undeva, prin păduri, trăieşte un profet. Profetul lui Maris, profetul marelui rîu, un bătrîn care le ştie toate: tot ce a fost, tot ce va fi. Meda îl tot căuta, doar va afla care-i va fi cursul vieţii. Şi, cum orice dorinţă frămîntată mult în minte se împlineşte, într-o zi l-a întîlnit.

- Ce cauţi, Medo, pe aci? Ce cauţi, tu, fata meşterului de turnat aur şi argint în forme?

- Pe tine te chem, să te întreb şi să aflu. Să aflu soarta mea.

- Soarta ta e soarta Daciei.

- Nu înţeleg.

- Nu-i nevoie să înţelegi. Vezi roiul acesta de albine? Muncesc, fac miere. Ştii ce se întîmplă, dacă vine ursul.

- Stiu, îl împung. Dar dacă-i mai puternic, le răpeşte mierea.

- Nu eşti proastă. Îţi dau tolba aceasta cu săgeţi. Săgeţile sînt fermecate. Oricine va trage cu ele nu va greşi ţinta. Dar să păstrezi bănuţul de argint. El poartă chipul lui Decebal şi înlătura puterile duşmane. Dacă îl pierzi te pot lovi săgeţile duşmane. Să nu părăsească pământul Daciei, că bănuţul păzeşte pământul de cotropire! Săgeţile sînt fermecate pentru viaţa muritorilor, iar bănuţul e fermecat pentru viaţa pământului dac.

- Mulţam, profetule.

Bătrînul o mîngăie pe părul-i negru, lung, şi apoi arată poteca ce ducea spre marginea pădurii. Meda era tristă. Zamolxis trimitea tunete şi fulgere pe pământ.

+

A venit ziua cînd carele cu bănuţi de argint au pornit spre curtea lui Decebal. Meda a spus:

- Voi pleca şi eu la curtea lui Dece-

bal. Vreau să văd Sarmis.

Înainte de-a-și lua rămas bun, meșterul i-a spus Medei:

- Sa fii mândră, fata mea; să fii curajoasă ca bărbații pământului dac și ca oamenii de pe malurile lui Maris.

O porniră spre soarele Daciei. Într-un popas, întreaga așezare de la tineri la bătrâni erau adunați în jurul unui stîlp sfînt. Meda și-a făcut loc prin mulțimea adunată:

- Ce s-a întîmplat?

- Nu vezi? Ne-a murit căpitanul. Urmeaza să fie înlocuit de unul din fiii lui. Cei trei fii s-au certat, așa că acum vor trage cu arcul în stîlpul sfînt. Săgeata care va nimeri va fi a căpitanului. Ceilalți doi vor plăti cu moartea nesocotința lor.

- Cum? Vor jertfiți lui Zamolxe?

- Da, aceasta e voia marelui Zamolxe. Moartea lor îl va îmbuna.

- Dar de ce-i supărat?

- Nu știi? Dec după Donaris, de departe, vin armate mari să ne cotopească. Săgeata a celui vrednic ne va aduce biruința și libertatea.

Meda se hotărîse. Străbătu mulțimea și zise:

- Încerc și eu.

- Tu? O fată? N-ai să reușești. De ce să mori?

- Dacă nu voi reuși, voi muri eu în locul celor doi frați.

Fata a luat arcul. A tras. Săgeata Medeii a nimerit ținta, în timp ce acelea ale fraților zburară pe lînga stîlp. Au întrebă-o:

- De unde ești, viteazo?

- De lîngă Maris.

- Tu ne vei căpitan, iar voi veți muri.

- Nu, nu vor muri, - spuse Meda. Dacia are nevoie de brațe viteze, care să mînuie arcul. Vor veni cu mine la Sarmis.

După cîteva zile de drum am ajuns la Sarmisegetuza. Încă din prima zi au dat lui Decebal carele cu bănuții de argint. După ce asculta solia, Decebal spuse:

- Mă bucur de argintul adus, dar mai mult mă bucur de brațele voastre. Va trebui să luptăm și să murim pentru Dacia.

Printre primii care au părăsit Sarmisegetuza pentru a-i hărțui pe romani care trecuseră marele fluviu au fost și vitejii din ceata Medeii. Fata meșterului de la Ceala era mereu în frunte. Într-o noapte, cînd au atacat tabăra romanilor, ea era cea care a înfrînt o ceată îmbrăcată în fier și aramă, iar arcul și săgețile ei erau cunoscute de mulți. Dacii porneau cu ea în frunte, știind că nimeni nu o întrece în pricepere și curaj, mai minunate decît vraja săgeților.

Cîndva o ceată romană a atacat tabăra dacă, Meda a sărit să scape pe un dac înconjurat de romani, iar bănuțul de argint sări din tolba cu săgeți în țărîină. O săgeata o lovi pe Meda în inimă.

-Voi muri, bănuțule, spuse Meda. N-o uita pe fata meșterului din pădurea Ceala, pe fata de lîngă Maris.

În tabără se auzeau fluierăturile dacilor ce se retrăgeau încet. Unul din cei trei frați pe care ea îi mintuise; și care luptaseră alături de ea, m-a luat din praf, a luat și arcul cu săgețile. A plecat peste munți înapoi spre Maris, la tatăl fetei.

Dacii au continuat aci luptele și romanii nu au putut trece dincolo spre miază noapte. Au rămas dacii liberi și nesupuși.

Eu am dormit de atunci sub pămînt. Mă vei lăsa iarăși liber?

- Apară pămîntul, bănuțule, ascune sub creangă și umbră de copaci. Să străbați vremurile, apărînd pămîntul și amintirile lui.

Desen de Săcui Cornelia
Clasa a XI-a

I N C E R C A R I S T I I N T I F I C E

Probleme de matematică

(17) Intr-o zi dispar câteva din casetele cu valori ale depunătorilor unei bănci. În aceeași zi, alarmați, depunătorii se interesează despre soarta depunerii proprii, dar nu află nimic: fiecareia i se vorbește doar despre existența casetelor tuturor celorlalți.

Se hotărăște ca aceia ce deduc că au fost furați să se prezinte la bancă în ziua în care ajung la această concluzie.

Depunătorii nu se cunosc între ei, dar toți știu să judece.

Opt zile mai târziu se prezintă la bancă păgubașii. Cîți au fost?

(18) Să se rezolve ecuațiile:

a) $x^4 + (x+1)^4 = (x^2 + x + 1)^4$

b) $\sin^8 x + \cos^8 x = [(\sin^4 x + \cos^2 x)(\cos^4 x + \sin^2 x)]^2$

(19) Fie unghiul XOy. Prin O se duce un cerc astfel ca dreapta determinată de intersecțiile lui Cx cu respectiv Oy să aibă o direcție dată, fixă. Se cere locul geometric al cercului dacă raza variază.

(20) Deduceți relația:

$$\sum_{k=2}^n \frac{P_k \cdot \Delta_k^2 \cdot P_{k+1}}{k^3} = (n!)^2 - 1$$

Voicu Boscaiu
Clasa a XII-a

(21) Se dă funcția: $y = \frac{x^3 - 3x + 2}{x^2 - 3x + 2}$

a) Să se reprezinte grafic.

b) Să se determine ecuațiile tangentelor la grafic duse prin punctul P (1,1).

c) Să se deducă și să se verifice apoi prin inducție matematică formula derivatei de ordinul n ($n \geq 2$) a funcției date.

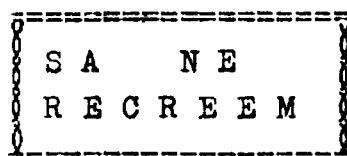
d) Să se reprezinte grafic derivata de ordinul n a funcției date.

Const. Pîrvulescu, cl. XII-a

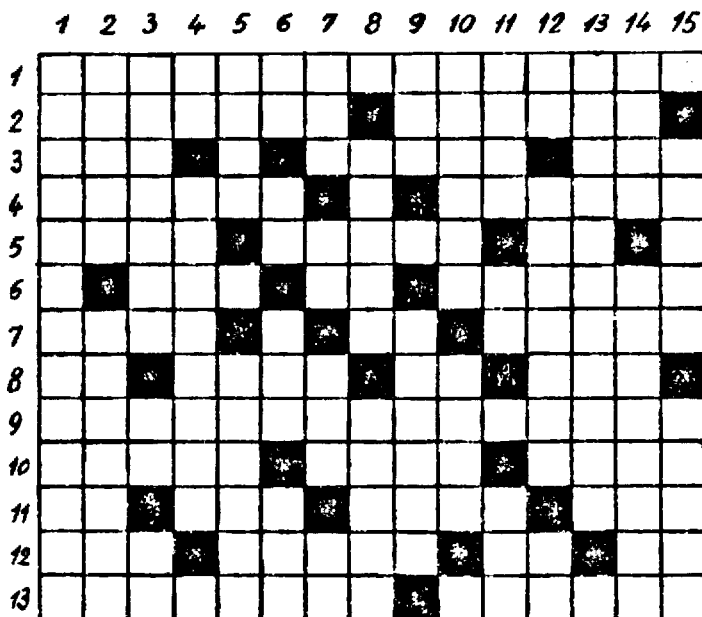
(22) Fie prisma triunghiulară regulată cu latura bazei 1 și înălțimea d. a) Să se determine poziția unui plan MNP ce face cu planul bazei primei un unghi de 30° dacă el împarte prisma în părți echivalente.

b) Se cere latura unui tetraedru echivalent cu prisma regulată a cărei secțiune diagonală e MNP.

Sorin Dragomir, cl.a XII-a

REBUS: HISTORIA TRANSILVANIAE

Orizontal: 1. Principiul care stă la baza luptei revoluționare a românilor din Transilvania în preajma anului 1848 și după aceea. 2. - Pentru cea națională au luptat românii transilvăneni prin diferite mijloace. - După cucerirea Daciei, aceste legiuni s-au stabilit pe teritoriul de azi al Transilvaniei, coexistând și amestecându-se cu populația daco-gețică. 3. - Sticlură (reg.). - Furnizoare de materii prime, așa cum a fost Transilvania pentru Austro-Ungaria. - La masa verde. 4. - Vîndut. - A asuprit; 5. - Părere! - Oastea lui Mircea. 6. - Comună în Ardeal. - Aici (reg.) - Avangarda oastei! - Dare de seamă. 7. - A omite. - Cositor. - Localitățile din Banat unde oastea romană, condusa de Traian a învins într-o bătălie decisivă armata dacă. 8. - Nota redacției. - În port. - La intrarea în Apulum! - De neam slav. 9. - În numărul din 29 sept. 1918 al unui ziar transilvănean, Vasile Goldiș, unul dintre fruntașii Partidului Național Ro-

Traian Savinescu,
Clasa a XII-a

mân, publică un articol important în legătură cu Transilvania (2 cuv.). 10. - A se alipi. - Zeu egiptean. - Mens ... în corpore sano. 11. Din Austria! La Maris - Diminutiv feminin. - Mici răsturnați! - Animal din Nord. 12. - Din nou. - Ol-tul latin. - Vai! - Timotei Cipariu. 13. - Dovedit de documente. - Lăcaș de cultură.

Vertical: 1. - Imperiul habsburgic. 2. - Actul, patriotic de la 1 XII 1918. - Supus radiatiei. 3. - Dat publicității. - Zamfirescu Elena. - În fruntea revoluționarilor! 4. - Viclean (fam.). - Declin (pl). 5. Populația de pe teritoriul Transilvaniei acum mai bine de 1800 de ani. - Provocat. Incolțit. 6. - La Sarmisegetuza! - La Tapas! - Fata de la Lugoj - Zeul Zmeilor, din Tara Prazelui. 7. - Din tarabostes! - În România! - Maris, Sarmis, Dunaris, pentru populația dacă. (sing). - Ulpia Traiană. 8. - Românii de azi, față de populația daco-romană (sing). - A uita. 9. - Triere! - Important centru în Dacia Traiană, important azi sub un alt nume. 10. - Stăpin de pământuri. - Profesor al lui Racoviță, la liceul "Principatele Unite" din Iași. 11. - Preot musulman. - În Banat! - Locuitori ai Munților Apuseni care au plătit cu viață lupta sub conducerea lui Avram Iancu. 12. - La Napoca! - Viteazul haiduc ardelean, intrat în legenda datorită vitejiei, curajului și bunătății sale, gata oricînd să dea ajutor celui obidit, să pedepsească pe asupritori. - Cămașă cu rfuri și flori. 13. - Caracterul tratativelor purtate între exploatatori. 14. - Adevărat. - Ecouri largi așa precum a avut Unirea Transilvaniei cu România. 15. - Clase sociale. - Unul dintre cei mai înfocați luptători ai revoluției de la 1848 din Transilvania.

CALENDAR ȘCOLAR

PREMIANTII PE ANUL ȘCOLAR 1967-1968

Cl.a V-a A	Galea Lavinia Murariu Camelia Băbăș Emanuela Rotaru Sorin	Cl.a IX-a C	Dehelean Rodica Hălmăgean Lucia Safer Eva
Cl.a V-a B	Bucurescu Simona Cornea Florin Iritz Rudolf Crăciun Vasile	Cl.a IX-a D	Markovitz Susana Csépella Susana Megyeri Viorica
Cl.a V-a C	Pelău Monica Vlad Mariana Rozsa Maria	Cl.a X-a A	Jitaru Zamfir Silinea Gavril Vamoșiu Mircea
Cl.a VI-a A	Popeangă Lucian Popovici Voicu Sădeanu Rareș Onaga Georgeta	Cl.a X-a B	Luștea Vladimir Pleş Iudita Săcui Cornelia
Cl.a VI-a B	Teodorescu Dana Mihai Mihaela Ungureanu Adela	Cl.a X-a C	Oprița Radu Blidaru Dinu Szűcs Ecaterina
Cl.a VI-a C	Matioc Adrian Bohm Agneta Mladin Aurel	Cl.a X-a D	Cetățean Petru Pentek Terezia Hellstern Victoria
Cl.a VII-a A	Plapșa Lavinia Rădulescu Sorin Tomașko Elena	Cl.a XI-a A	Hălmăgean Marin Boșcaiu Voicu
Cl.a VII-a B	Rozsa Anton Creștinu Gabriel Capotă Smaranda	Cl.a XI-a B	Pribac Ana Damian Liliana
Cl.a VIII-a A	Ieneșel Adina Matioc Marius Bunescu Sorin Boșcaiu Voichița	Cl.a XI-a C	Stroiescu Ion Mihoc Olimpia Didilescu Florin
Cl.a VIII-a B	Lazar Tiberiu Gsermath Iosif Ceteraș Carmen	Cl.a XI-a D	Disz Adriana Czedly Nora Riedel Andrei
Cl.a IX-a A	Tomașko Francisc Crișan Eugen Walkersdorfer Eleonora	Secția serială	
Cl.a IX-a B	Munteanu Anca Oxenfeld Ion Pîrvănescu Lucia	Cl.a IX-a A	Tambor Teodor
		a IX-a C	Horhat Ioan
		a IX-a D	Popete Gheorghe
		a X-a C	Codreanu Viorel
		a X-a D	Simăndan Matei
			Biriș Ioan
		a XI-a A	Gimon Victoria
		a XI-a B	Rus Mîndrean
		a XI-a C	Moisescu Cristian
		a XI-a A	Brădean Ioan
		a XI-a C	Boată Teofil

REUȘIȚI LA OLIMPIADE

Limba română	Maderer Sonia	Cl.a IX-a A	Premiul II	(judet)
	Didilescu Florin	XI-a C	III	(judet)
Matematici	Boșcaiu Voicu	XI-a A	II	(judet)
			III	(republican)
Fizică	Bisz Stefan	X-a D	III	(judet)
	Patru Ionel	XI-a B	I	(judet)
	Giorău Petru	XI-a A	II	(judet)
Chimie	Caraman Mariana	IX-a A	II	(judet)
	Hălmăgean Marin	XI-a A	II	(judet)
	Florea Mircea	XI-a A	II	(judet)
Atletism	Petronius Gheorghe	XI-a B	III	(republican)

2100